

Ιδιαίτερες ανάγκες των Μετακινούμενων όσον αφορά την οργάνωση των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης

Έρευνα σε φορείς

Οι εταίροι έκαναν κατά τη διάρκεια του 2005 μια έρευνα σχετικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες των μετακινούμενων όσον αφορά της οργάνωση των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

- Συνεντεύξεις με μετακινούμενους
- Συνεντεύξεις με στελέχη φορέων που ασχολούνται με μετακινούμενους.

Η παρούσα έκθεση αποτελεί μια συνοπτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας σε φορείς.

Αριθμός ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα:

- 15 στη Γαλλία
- 4 στη Λιθουανία
- 2 στη Ρουμανία
- 4 στη ν Ισπανία
- 4 στην Ελλάδα

Στις χώρες των εταίρων του προγράμματος οι εκπρόσωποι των φορέων που ασχολούνται με τους μετακινούμενους κλήθηκαν να μελετήσουν ορισμένες ερωτήσεις σχετικά με τις συνθήκες ενσωμάτωσής τους. Ασχοληθήκαμε με τη διερεύνηση των ιδιαίτερων αναγκών που πρέπει να καλυφθούν προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη των μετακινούμενων στην αγορά εργασίας, ποια είναι τα συνήθη εμπόδια και το τι είδους μέτρα πρέπει να ληφθεί ώστε αυτά να ξεπεραστούν.

Χαρακτηριστικά των φορέων που συμμετείχαν

Οι φορείς που συμμετείχαν στην έρευνα είναι σχολεία, φορείς του δημοσίου, ενώσεις, μη κυβερνητικοί οργανισμοί κ.λ.π. Η εμπειρία τους σε σχέση με την ομάδα στόχο κυμαίνεται από δύο έτη μέχρι πάνω από 40 έτη. Ο αριθμός των μετακινούμενων με τους οποίους ασχολούνται επίσης ποικίλει από ορισμένα άτομα μέχρι χιλιάδες. Ορισμένοι από τους φορείς δεν τηρούν στατιστικά στοιχεία σχετικά με τους μετακινούμενους, καθώς δεν κάνουν διάκριση των ωφελουμένων τους κατά εθνότητα. Σε ορισμένους φορείς που συμμετείχαν ο αριθμός των γυναικών ήταν μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο των ανδρών και σε άλλους συμβαίνει το αντίστροφο. Οι φορείς που συμμετείχαν διεξάγουν ευρεία κλίμακα δραστηριοτήτων:

- Κοινωνική ανάπτυξη για μετακινούμενους με στόχο την εξεύρεση πόρων σε τοπικό επίπεδο για αύξηση της συμμετοχής της κοινότητας των μετακινούμενων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή δραστηριοτήτων που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους.
- Παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης, επαγγελματικού προσανατολισμού, καθοδήγησης σε σχέση με την επαγγελματική κατάρτιση, υπηρεσίες διασύνδεσης με την αγορά εργασίας, οργάνωση επιδοτούμενων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης
- Πανεπιστημιακή εκπαίδευση – διοργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης και σεμιναρίων
- Κοινωνιολογική έρευνα, ανθρώπινοι πόροι, κατάρτιση, διαχείριση προγραμμάτων, πολιτισμός, υγεία, στέγαση, δραστηριότητες παρακολούθησης και αξιολόγησης
- Ενσωμάτωση των Μετακινούμενων στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.
- Γενική εκπαίδευση

- Οργάνωση δραστηριοτήτων κοινωνικής και οικονομικής υποστήριξης παιδιών με ανάγκες. Εκπαίδευση της κοινωνίας σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ζουν οι Μετακινούμενοι (και εκδόσεις καταλόγων φωτογραφιών), οργάνωση θερινών μαθημάτων για Μετακινούμενους μαθητές, οργάνωση εργαστηρίων τέχνης για τα παιδιά των Μετακινούμενων που ζουν σε ανάδοχες οικογένειες
- Δραστηριότητες διασύνδεσης με την αγορά εργασίας
- Στήριξη των οικογενειών Μετακινούμενων / Τσιγγάνων ώστε να καλύψουν τις άμεσες ανάγκες τους: εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση, στήριξη νέων, γυναικών, προγράμματα υγείας, στέγασης, πολιτισμού, κοινωνικής ενσωμάτωσης, νομικής βοήθειας, και δραστηριότητες με στόχο την καλλιέργεια της ενεργούς συμμετοχής των κοινοτήτων των Μετακινούμενων, όπως καθοδήγηση και ευαισθητοποίηση γύρω από θεσμικά θέματα, προγράμματα κατάρτισης, γραφεία πληροφόρησης, διεθνής συνεργασία, εκδόσεις, ενθάρρυνση κοινωνικών πολιτικών
- Κατάρτιση ενηλίκων
- Επαγγελματική κατάρτιση
- Καθοδήγηση σχετικά με οικονομική βοήθεια, διαχείριση και εφαρμογή προγραμμάτων, κατάρτιση και κοινωνικο-πολιτιστικά εργαστήρια
- Εκτίμηση και παρακολούθηση μαθητών με ειδικές ανάγκες. Προγράμματα για τον έλεγχο των απουσιών σε συνεργασία με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Επαγγελματική κατάρτιση ατόμων με εκπαιδευτικές δυσκολίες.
- Παρακολούθηση της ανάπτυξης παιδιών και γυναικών σε θέματα υγείας και εκπαίδευσης.
- Συναντήσεις με τοπικές κοινότητες για την ανάπτυξη συλλογικών δράσεων
- Υποστήριξη των αλλοδαπών σε θέματα εκπαίδευσης / κατάρτισης
- Προώθηση και βελτίωση της κοινωνικής και επαγγελματικής ενσωμάτωσης: δράσεις βοήθειας και υποστήριξης μαθητών, ανέργων, υποστήριξη νέων που αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες, κοινωνική και επαγγελματική επανένταξη ατόμων που συντηρούνται από επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας.

Οι περισσότεροι μετακινούμενοι που παρακολουθούν τα προγράμματα είναι αναλφάβητοι ή έχουν ελάχιστη εκπαίδευση. Μόνο σε έναν οργανισμό της Ρουμανίας (Γραφείο για την Κοινωνική Ανάπτυξη “Interactiva”) υπήρχε ποσοστό 5% Μετακινούμενων με πανεπιστημιακό πτυχίο.

Το ποσοστό των Μετακινούμενων ωφελούμενων των παραπάνω φορέων κυμαίνεται από 5% έως 100%. Δεν τηρούν όλοι οι οργανισμοί στοιχεία σχετικά με τα ποσοστά Μετακινούμενων που εξυπηρετούν.

Στάσεις σε σχέση με την εκπαίδευση – κατάρτιση και την απασχόληση των μετακινούμενων

Ξεκινήσαμε τη διερεύνηση του θέματος αυτού ρωτώντας τα στελέχη των συμμετεχόντων φορέων σχετικά με την πραγματική κατάσταση της εκπαίδευσης των μετακινούμενων και αν συγκριτικά με παλαιότερα χρόνια: έχει αυξηθεί ή μειωθεί το ποσοστό συμμετοχής τους; Μείωση παρατηρήθηκε σε ένα μόνο φορέα, ένα σχολείο στη Λιθουανία με Μετακινούμενους. Πιστεύουν ότι η μείωση μπορεί να οφείλεται στο ότι τα κορίτσια παντρεύονται σε μικρή ηλικία, πολλοί Μετακινούμενοι μετανάστευσαν σε άλλα κράτη της Ε.Ε. και στο ότι η αναδιοργάνωση των τόπων κατοικίας τους διατάραξε το συνήθη ρυθμό της ζωής του και κατά συνέπεια την εκπαίδευση / κατάρτισή τους. Πέντε φορείς δεν είχαν πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά, αλλά στην πλειοψηφία των φορέων ο αριθμός των συμμετεχόντων αυξήθηκε. Στο ερώτημα για ποιο λόγο συμβαίνει αυτό δόθηκαν οι ακόλουθες απαντήσεις:

- Οι νέες ευκαιρίες που παρέχονται στους Μετακινούμενους στο πλαίσιο εθνικών και εξωτερικών πολιτικών, ώστε να εγγράφονται σε τάξεις μείωσε το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης. Σε σύγκριση με τις τελευταίες στατιστικές, μειώνεται επίσης το ποσοστό αποχώρηση σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.
- Η παρουσία δασκάλων από τις κοινότητες των Μετακινούμενων και η δυνατότητα χρήσης της γλώσσας των Ρομ (ως γλώσσα διδασκαλίας) αποτελούν θετικές πλευρές στην προσπάθεια ενθάρρυνσης των παιδιών Μετακινούμενων να συνεχίσουν την κατάρτιση και να πιστέψουν στις ίσες ευκαιρίες μετά την αποφοίτηση.

- Η συμμετοχή των κοινοτήτων των Μετακινούμενων σε θέματα εκπαίδευσης των παιδιών ήταν επίσης πολύ σημαντική.
- Γίνεται συστηματική δουλειά με τους γονείς και οργανώνονται τάξεις και υπηρεσίες φύλαξης παιδιών κοντά στους χώρους εργασίας των Μετακινούμενων, και αυξήθηκε η ευαισθητοποίηση των οικογενειών..
- Σύνδεση των επιδομάτων με την εκπαίδευση – κατάρτιση. Τα προνοιακά επιδόματα διακόπτονται αν διακοπεί η παρακολούθηση.
- Τα παιδιά εντάσσονται πλέον στο εκπαιδευτικό σύστημα πολύ νωρίτερα, με αποτέλεσμα να βελτιώνονται τα μοντέλα παρακολούθησης τους και να βελτιώνεται η συνολική στάση των οικογενειών των Μετακινούμενων που αρχίζουν να αντιλαμβάνονται τη σημασία της εκπαίδευσης / κατάρτισης γενικότερα.
- Σημαντικό ρόλο έπαιξε και η αποτελεσματική εργασία των κοινωνικών λειτουργών και η παρέμβαση των ενδιάμεσων (mediators).
- Οι φορείς αντελήφθησαν τη σημασία της εκπαίδευσης / κατάρτισης και συνεργάστηκαν με συναφή τρόπο.
- Ισχύς της συλλογική θέλησης (σχολείο, κυβέρνηση, φορείς του δημοσίου) και της συναίνεσης των Μετακινούμενων
- Νομοθετικό πλαίσιο: υποχρεωτική παρακολούθηση του σχολείου.
- Θεσμοθέτηση ειδικών οργανισμών από τα αρμόδια υπουργεία και ίδρυση εκπαιδευτικών κέντρων στους χώρους υποδοχής μετακινούμενων
- Όλο και περισσότεροι γονείς επιθυμούν να παρακολουθήσουν τα παιδιά τους εκπαίδευση.

Γενικά, οι περισσότεροι φορείς θεωρούν σημαντικά τα μέτρα που έχουν ληφθεί από διάφορους οργανισμούς για να βελτιωθούν οι συνθήκες εκπαίδευσης / κατάρτισης των κοινοτήτων των Μετακινούμενων και τονίζουν τη σημασία της συμμετοχής των κοινοτήτων των Μετακινούμενων στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι, καθώς και το σημαντικό ρόλο που παίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί και η οικογένεια. Οι συντονισμένες διαφόρων οργανισμών, η κρατική υποστήριξη και ο σεβασμός των νόμων είναι πολύ ισχυρά εργαλεία.

Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για την επιτυχία της εκπαίδευσης / κατάρτισης είναι η στήριξη της οικογένειας.

Ποια είναι η στάση των οικογενειών των μετακινούμενων σε σχέση με την εκπαίδευση / κατάρτιση; Ακολουθούν οι απαντήσεις των στελεχών των φορέων.

- Οι μετακινούμενοι είναι δέσμιοι μια νοοτροπίας «φτώχειας» και πιστεύουν ότι αυτή είναι συνυφασμένη με την ταυτότητά τους. Είναι η κοινή στάση αυτών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας: η απουσία προοπτικής μετά το πέρας της σχολικής εκπαίδευσης οδηγεί σε απαξίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων.
- Η εκπαίδευση / κατάρτιση δεν αποτελεί σημαντική αξία. Δεν αντιλαμβάνονται το νόημά τους.
- Θεωρούν ότι η μάθηση δεν έχει αξία. Τα παιδιά ανεξαρτητοποιούνται από τις οικογένειές τους στην ηλικία των 15 ετών περίπου και δεν ακούν τους γονείς τους.
- Στις παραδοσιακές οικογένειες η θέση και ο ρόλος των γυναικών διαιώνίζουν ένα καθεστώς μη συμμετοχής. Τα κορίτσια διδάσκονται πώς να μεγαλώνουν παιδιά επειδή ο κύριος ρόλος τους είναι να γίνουν σύζυγοι και μητέρες.
- Οι οικογένειες πιστεύουν ότι η εκπαίδευση / κατάρτιση δεν είναι απαραίτητη. Γνωρίζουν βέβαια ότι οι καιροί έχουν αλλάξει, αλλά δεν έχουν εξελιχθεί αρκετά τα συστήματα οργάνωσης της οικογένειας, ρόλων σε αυτή, φόβων, απορρίψεων κ.λ.π.
- Αντιμετωπίζουν την κατάρτιση και τους χώρους κατάρτισης με φόβο, καθώς πιστεύουν ότι εντασσόμενοι σε αυτά θα χάσουν την πολιτισμική ταυτότητά τους..
- Αυτή τη στιγμή οι κύριοι φορείς εξέλιξης στο πλαίσιο της οικογένειας είναι τα παιδιά. Αυτά ευαισθητοποιούν τους γονείς σε σχέση με τη σημασία της μόρφωσης για την μελλοντική ευημερία τους.
- Καταγράφηκαν επίσης σημαντικές διαφορές μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών, μεταξύ των ανοιχτών και των απομονωμένων κοινοτήτων Μετακινούμενων και μεταξύ των φτωχών και των πιο ανεπτυγμένων περιοχών.

- Από την άλλη πλευρά, οι επιθυμίες τους προκαλούν σύγχυση. Από τη μια επιθυμούν τη συμμετοχή σε εκπαίδευση / κατάρτιση, αλλά ταυτόχρονα είναι και διστακτικοί. Γνωρίζουν ότι υπάρχουν εμπόδια και τα θεωρούν «φυσικά».
- Παρ' όλο που στην αρχή ήταν πολύ φοβισμένοι, τώρα αρχίζουν να βλέπουν τη χρησιμότητα του σχολείου και της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων (ανάγνωση κ.λ.π.) για την καθημερινή τους ζωή.
- Οι μετακινούμενοι είναι υπερήφανοι για τις δεξιότητες που αποκτούν, αλλά είναι δύσκολο να λάβουν περισσότερα από το να μάθουν να διαβάσουν λίγο, κάτι που θεωρούν ότι δεν είναι αρκετό.
- Παρά την καχυποψία που παρατηρείται σε ορισμένες ομάδες, γενικώς γίνεται προσπάθεια να τηρούνται οι κανόνες στο δημοτικό σχολείο, αλλά μετά από αυτό η συνέχιση των σπουδών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και πέρα από αυτή γίνεται όλο και δυσκολότερη.

Σε γενικές γραμμές η μάθηση δεν χαιρεί γοήτρου, αλλά η στάση αυτή αλλάζει σε διάφορες περιστάσεις. Παρατηρείται μια πιο θετική στάση προς την εκπαίδευση / κατάρτιση στις αστικές περιοχές, στις πιο σύγχρονες οικογένειες μετακινούμενων και όταν αυτή αφορά αγόρια / άνδρες, αλλά πιο αρνητική στάση προς την εκπαίδευση παρατηρείται στις αγροτικές περιοχές, στις πιο παραδοσιακές οικογένειες μετακινούμενων και όταν αυτή αφορά τα κορίτσια / γυναίκες.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα συμφωνούν ότι η μετακινούμενοι θεωρούν πως η εκπαίδευση είναι σημαντική σε ένα βασικό επίπεδο, παρ' όλο που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν με φόβο ένα σύστημα που τους είναι άγνωστο, και φοβούνται ότι εντασσόμενοι σε αυτό θα χάσουν την ταυτότητά τους.

Όσον αφορά τις στάσεις των μετακινούμενων όσον αφορά την απασχόληση, καταγράφηκαν οι εξής απόψεις:

- Είναι γενικώς ανοιχτοί σε ευκαιρίες απασχόλησης, καθώς η έλλειψη εισοδήματος είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα στις οικογένειες των μετακινούμενων.
- Σε ορισμένες περιπτώσεις εξαρτώνται από τα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας και θεωρούν ότι η κατάσταση αυτή είναι αρκετή για να καλυφθούν οι ανάγκες τους. Η στάση αυτή απαντάται γενικώς σε άτομα που ζουν με νοοτροπία «φτώχειας» και δεν χαρακτηρίζει αποκλειστικά τους μετακινούμενους.
- Τους λείπει η αυτοπεποίθηση.
- Την θεωρούν απαραίτητη, αλλά σε κάποιο βαθμό την αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό. Ακόμα και όταν είναι εκπαιδευμένοι και διαθέτουν προσόντα, είναι πεπεισμένοι ότι θα έχουν λιγότερες ευκαιρίες απασχόλησης από τους άλλους και έτσι συνήθως καταλήγουν να απασχολούνται σε δραστηριότητες που παραδοσιακά θεωρούνται ότι ταιριάζουν σε ορισμένες εθνικές ομάδες (εμπόριο από πόρτα σε πόρτα / γυρολόγοι), ως μόνο τομέα στο οποίο μπορούν να εργαστούν.
- Θέλουν να εργάζονται, αλλά όχι όλο το χρόνο, έτσι ώστε να μπορούν να μετακινούνται, και προτιμούν να εργάζονται μόνοι, χωρίς εργοδότη για να έχουν ελευθερία κινήσεων.
- Τα κορίτσια θέλουν να απασχολούνται σε μικροδουλειές όπως καθαρισμό σπιτιών.
- Όσοι διαθέτουν κάποια επαγγελματική εμπειρία ' ή γνωρίζουν τέτοια άτομα ' πιστεύουν ότι κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί με προσπάθεια, υποστήριξη και τύχη.
- Οι γυναίκες προσπαθούν να μορφωθούν και να αποκτήσουν νέες δεξιότητες ' ΑΥΤΕΣ αντιπροσωπεύουν την πρόοδο σε αυτό τον αιώνα.
- Αντιμετωπίζουν αρνητικά τη συστηματική εργασία και πολλοί από αυτούς δεν θέλουν να είναι υπάλληλοι.
- "Λίγη δουλειά και πολλά λεφτά"
- Θέλουν ο χώρος εργασίας να βρίσκεται κοντά στον τόπο κατοικίας τους, πιστεύουν ' ότι θα μπορούσαν να ειδικευτούν και να μάθουν στο χώρο εργασίας.
- Θέλουν να εργάζονται με υψηλές αποδοχές αλλά χωρίς επαγγελματικές υποχρεώσεις

Παρατηρούμε λοιπόν ότι εκφράστηκαν αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με τις στάσεις των μετακινούμενων απέναντι στην απασχόληση. Ορισμένες από τις απόψεις αυτές βασίζονται σε μια προσπάθεια βαθύτερης μελέτης ώστε να εντοπιστούν κοινές στάσεις, ενώ άλλες αποτελούν απλώς παρατηρήσεις όπως: προτιμούν αν εργάζονται κοντά στον τόπο κατοικίας τους. Οι μετακινούμενοι δεν

είναι όλοι ίδιοι, παρά το γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η συμπεριφορά τους μοιάζει. Όταν μελετάμε τη στάση τους πρέπει να ξεπεράσουμε τις δικές μας προκαταλήψεις. Η στάση της κοινωνίας σε όλα τα κράτη των εταίρων μοιάζει και είναι πολύ αρνητική:

- Η κοινωνία διστάζει να προσλάβει μετακινούμενους, ενώ παρατηρούνται ακόμη και διακρίσεις.
- Υπάρχει σκεπτικισμός και επικρατούν απόψεις όπως είναι: “αγράμματοι, τεμπέληδες και κλέφτες”
- Υπάρχει μακρά ιστορία κακών σχέσεων μεταξύ εθνοτήτων και αμοιβαία δυσπιστία, και έλλειψη σεβασμού. Σε γενικές γραμμές οι άνθρωποι θεωρούν τις κοινότητες των μετακινούμενων αναξιόπιστες και έτσι δεν τους προσφέρουν εργασία.
- Η κοινωνία τους ωθεί προς ανειδίκευτη εργασία όπως, για παράδειγμα, σε εταιρείες καθαρισμού. Η παραδοσιακές κοινωνίες δεν θέλουν να τους εντάξουν στο εσωτερικό τους. Αυτό αποδεικνύεται και από τη δυσκολία να βρεθούν θέσεις πρακτικής άσκησης σε επιχειρήσεις για αυτούς.

Όμως, όσο αυξάνεται το ποσοστό αυτών που παρακολουθούν εκπαίδευση – κατάρτιση, η κοινωνία κατά πάσα πιθανότητα θα αρχίσει να αντιλαμβάνεται την κατάσταση και θα λάβει μέτρα ώστε να ξεπεραστούν τα προβλήματα.

Ποιο είναι το σημαντικότερο στοιχείο για την ένταξη των Μετακινούμενων στην αγορά εργασίας;

Μελετώντας τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, μπορούμε να πούμε ότι πολλά στοιχεία είναι σημαντικά: εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, παροχή ευκαιριών απασχόλησης, (ορισμένοι ανέφεραν ότι είναι αναγκαίες οι επιδοτούμενες θέσεις), οικογενειακές σχέσεις και υποστήριξη (λόγω των αλλαγών στον τρόπο ζωής, τις συνήθειες και στο αίσθημα του πού ανήκουν). Δεν έγινε διάκριση του πιο στοιχείο είναι σημαντικότερο από τα άλλα. Ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των διαφόρων κρατών (οι φορείς της Γαλλίας για παράδειγμα, συχνά τονίζουν το ρόλο της οικογένειας), από την έρευνά μας δεν προέκυψαν όμως επαρκή στοιχεία ώστε να προσδιοριστεί πιο είναι το σημαντικότερο.

Πιστεύουμε όμως ότι, παρ’ όλο που η άποψη αυτή αναφέρθηκε από ένα μόνο φορέα, κατά πάσα πιθανότητα αληθεύει ότι απαιτείται συστηματική προσέγγιση.

Μετακινούμενοι και αγορά εργασίας: η σημερινή κατάσταση.

Πόσοι από τους ωφελούμενους σας κατάφεραν να αποκτήσουν αμειβόμενη εργασία στα τελευταία χρόνια; Το ερώτημα αυτό δεν είναι εύκολο να απαντηθεί επειδή πολλοί από τους συμμετέχοντες φορείς δεν είχαν σχετικά αρχεία.. Ο μεγαλύτερος αριθμός ήταν 320 μετακινούμενοι (262 άνδρες και 58 γυναίκες) στην Ισπανία, και ο μικρότερος αριθμός ήταν 0, στη Γαλλία.

Οι πιο συνηθισμένες εργασίες των μετακινούμενων ήταν:

- Ανειδίκευτη εργασία σε οικοδομές
- Συγκομιδή καρπών στη γεωργία
- Παραδοσιακές εργασίες
- Εποχιακές εργασίες
- Οδοκαθαριστές

Μεγαλύτερη ζήτηση υπήρχε για άνδρες..

Οι συνηθισμένες δουλειές για γυναίκες ήταν: καθαρίστριες σε οργανισμούς, σταθμούς και νοσοκομεία

Γενικά απασχολούνται σε απλές εργασίες όπου δεν απαιτείται ειδικευση και σε περιστασιακές εργασίες.

Υπήρξαν όμως και ορισμένοι που εργάζονταν ως κοινωνικοί λειτουργοί, χειριστές ηλεκτρονικών υπολογιστών και καλλιτέχνες.

Κοινωνικές ανάγκες των μετακινούμενων για επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση.

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες συμφωνούν ότι υπάρχουν ειδικές ανάγκες που απορρέουν από το χαμηλό επίπεδο σε βασικές δεξιότητες γραφής και ανάγνωσης και στο χαμηλό επίπεδο τυπικής εκπαίδευσης. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί προβλήματα στην περαιτέρω επαγγελματική κατάρτιση. Εκφράστηκαν και ορισμένες άλλες σημαντικές απόψεις:

- Πρέπει να αποκτήσουν γλωσσικές δεξιότητες ώστε να κατανοούν τα διοικητικά έγγραφα.
- Θέλουν να βρουν ειδικευμένη εργασία, και γι' αυτό πρέπει να ενημερωθούν για τις απαιτήσεις των διαφόρων επαγγελμάτων και τις δυνατότητες πιστοποίησης των γνώσεών τους. Χρειάζεται επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική.
- Ορισμένοι από αυτούς έχουν λίγη πρακτική εμπειρία, δεν έχουν αυτοπεποίθηση, δεν σέβονται τους κανόνες στο χώρο εργασίας, έχουν δυσκολία συγκέντρωσης σε ένα πράγμα και τους λείπουν τα κίνητρα για απασχόληση. Έτσι, πρέπει να αναπτύξουν τις απαιτούμενες κοινωνικές δεξιότητες.
- Επίσης, μαθαίνουν καλύτερα όταν έχουν άμεση επαφή με τον εκπαιδευτή και όταν η εκπαιδευτική διαδικασία είναι γρήγορη και με ορατά αποτελέσματα.
- Χρειάζονται περισσότερη πρακτική, καθώς το μορφωτικό τους υπόβαθρο είναι χαμηλό και έτσι δεν είναι εύκολη η εφαρμογή θεωρητικής προσέγγισης. Εκτιμούν την κατάρτιση όταν είναι επιδοτούμενη και όταν βρίσκουν εργασία αμέσως μετά το τέλος της..

Για να καλυφθούν οι ανάγκες αυτές, είναι αναγκαία η συνεχής συνεργασία των μετακινούμενων.

Υπάρχει ανάγκη για επαγγελματική κατάρτιση που:

- Θα τους επιτρέπει να είναι ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας,
- Θα λαμβάνει υπόψη τον πολιτισμό τους και τις αντιλήψεις τους για τη ζωή,
- Θα χρησιμοποιεί υλικό που έχει σχεδιαστεί με βάση το εκπαιδευτικό τους προφίλ και τις ιδιαίτερες ανάγκες τους.

Η κατάρτιση μπορεί να έχει την εξής μορφή:

- Μικρής διάρκειας και στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης,
- Κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες όπως ανάγνωση, γραφή, οδήγηση, και
- Κατάρτιση σε παραδοσιακά επαγγέλματα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα υφιστάμενα εκπαιδευτικά συστήματα στις χώρες των εταίρων του έργου, οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι σχεδόν όλοι οι μετακινούμενοι χρειάζονται βοήθεια και καθοδήγηση, ενώ είναι αναγκαία η προσαρμογή των υφιστάμενων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, η επιδότηση θέσεων εργασίας και η παροχή κοινωνικών βοηθημάτων. Αυτό είναι κάτι που οι κοινωνίες μας αντιλαμβάνονται όλο και περισσότερο όπως αποδεικνύεται από τα ειδικά κρατικά προγράμματα, τις δραστηριότητες των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των διαφόρων ενώσεων και των ενώσεων των κοινοτήτων των μετακινούμενων. Στο πλαίσιο του προγράμματος Πρόσβαση στην Εργασία (ACCEDER) παρέχονται: πληροφόρηση, συμβουλευτική - καθοδήγηση, διεκπεραίωση εγγράφων, εσωτερική ευαισθητοποίηση και ευαισθητοποίηση του κοινού, σύνδεση με άλλους οργανισμούς κ.λ.π..

Εμπόδια στην πρόσβαση των μετακινούμενων στην εκπαίδευση, κατάρτιση, πιστοποίηση γνώσεων και αγορά εργασίας.

Κατά στην άποψη των ερωτηθέντων, τα κύρια εμπόδια όσον αφορά τόσο την εκπαίδευση / κατάρτιση όσο και την απασχόληση είναι:

- φτώχεια
- εκπαιδευτικό σύστημα που δεν είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους
- διακρίσεις
- οι ιδιαιτερότητες του πολιτισμού τους
- έλλειψη κινήτρων
- μετακινήσεις
- ρατσισμός

Συγκεκριμένα εμπόδια για την:

- εκπαίδευση / κατάρτιση
 - . δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι για το σχολείο
 - . οι γονείς δεν επιτρέπουν στα παιδιά τους να πηγαίνουν στο σχολείο

- . κακές επιδόσεις επειδή τα προγράμματα δεν είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους
 - πιστοποίηση γνώσεων
- . ανεπαρκές επίπεδο εκπαίδευσης
- . έλλειψη προοπτικής και μη ρεαλιστικές προσδοκίες
- . για τα παραδοσιακά επαγγέλματά τους δεν χρειάζεται πιστοποίηση γνώσεων
- . βρίσκουν απασχόληση και χωρίς πιστοποίηση γνώσεων
 - απασχόληση
- . έλλειψη πιστοποίησης
- . έλλειψη θέσεων εργασίας
- . τα παραδοσιακά επαγγέλματά τους δεν έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας
- . όταν βρίσκουν εργασία, η αμοιβή είναι χαμηλή
- . δεν θέλουν σταθερή εργασία

Πιθανές λύσεις για τη βελτίωση της κατάστασης των μετακινούμενων σε σχέση με την αγορά εργασίας.

Μια από τις σημαντικότερες αλλαγές που πρέπει να γίνουν είναι να αλλάξει η στάση και των δύο πλευρών (η στάση των μετακινούμενων απέναντι στην εκπαίδευση / κατάρτιση και την απασχόληση, και των εργοδοτών και των φορέων παροχής εκπαίδευσης απέναντι στους μετακινούμενους). Για το λόγο αυτό πρέπει όλοι να καταπολεμήσουμε το ρατσισμό και να σπάσουμε το φράγμα των στερεοτύπων.

Τα μέτρα θα πρέπει να είναι ρεαλιστικά και να λαμβάνουν υπόψη την παρούσα κατάσταση των μετακινούμενων. Σε κάθε χώρα είναι αναγκαία η ευαισθητοποίηση των μετακινούμενων για τη σημασία της εκπαίδευσης εν γένει, η προώθηση της επαγγελματικής ενσωμάτωσής τους, η κρατική επιχορήγηση για την προώθηση της απασχόλησης των μετακινούμενων.

Ακολουθούν ορισμένες συγκεκριμένες προτάσεις από τους ερωτηθέντες φορείς:

- Αναγνώριση των παραδοσιακών επαγγελμάτων που θα συνοδεύεται από σχετικά κρατικά πιστοποιητικά (κατοχύρωση των υφιστάμενων δεξιοτήτων)
- Προσαρμογή των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης στις γνώσεις και τον τρόπο ζωής τους.
- Παροχή πληροφόρησης και συμβουλευτικής υποστήριξης τόσο στους μετακινούμενους όσο και στους εργοδότες.
- Διάδοση των επιτυχημένων μοντέλων (ακόμα και μελετών επιπτώσεων) στους εργοδότες και σε άλλες κοινωνικές ομάδες.
- Προσαρμογή των προγραμμάτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας που θα ξεκινά από τα πρώτα χρόνια της εκπαίδευσης
- Εκπόνηση μελετών για τον εντοπισμό των πιο ευνοϊκών επαγγελμάτων και προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης για τους μετακινούμενους.
- Παροχή ευκαιριών στις ομάδες που αντιμετωπίζουν προβλήματα αποκλεισμού από την αγορά εργασίας μέσω πολιτικής θετικών διακρίσεων.
- Σφαιρικά προγράμματα κοινωνικής παρέμβασης για την κάλυψη των αναγκών των μετακινούμενων με συντονισμένο τρόπο
- Η αύξηση των μισθών έναντι των κοινωνικών βοηθημάτων θα αποτελούσε κίνητρο ώστε να αναζητήσουν εργασία οι μετακινούμενοι που ζουν από επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας.
- Παροχή οικονομικών κινήτρων στους εργοδότες ώστε να προσλαμβάνουν μετακινούμενους